

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Пряшівський університет (м. Пряшів, Словаччина)
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна
НАПН України
Науковий університет імені Етвеша Лоранда
(м. Будапешт, Угорщина)
Вища лінгвістична школа (м. Ченстохова, Польща)
Інститут педагогіки і психології
Університету імені Яна Кохановського в Кельціх (Польща)
ВСП «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж МДУ»

ОСВІТА І ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Збірник тез доповідей
за матеріалами VI Міжнародної науково-практичної
конференції 27-28 жовтня 2022 року

Україна, Мукачево
27-28 жовтня 2022 р.

Рекомендовано до друку Науково-технічною радою
Мукачівського державного університету
(Протокол № 9 від 21 листопада 2022 р.)

Рецензенти:

Хомич Лідія Олексіївна – доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з наукової роботи, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (м. Київ);

Стахів Марія Олексіївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри початкової та дошкільної освіти, Львівський національний університет ім. Івана Франка (м. Львів).

Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції: збірник тез доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції, 27-28 жовтня 2022 р., Мукачєво / Ред.кол.: Т.Д. Щербан (гол.ред.) та ін. – Мукачєво: Вид-во МДУ, 2022. – 402 с.

У збірнику представлено тези доповідей учасників VI Міжнародної науково-практичної конференції «Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції». Учасниками конференції запропоновано до обговорення проблеми розвитку загальноосвітньої та вищої школи, освіти дорослих та професійної активності фахівців.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів, які займаються проблемами національної освіти в умовах інтеграції в європейський і міжнародний освітній простір.

Редакційна колегія:

Щербан Т. Д. – д.психол.н., професор (голова), Гоблик В. В. – д.е.н., професор, Товканець Г. В. – д.пед.н., професор; Кобаль В. І. – к.пед.н., доцент; Горват М.В. – к.пед.н., доцент, Мочан Т. М. – к.пед.н., доцент, Фенчак Л. М. – к.пед.н., доцент.

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

<i>ПЕЛЕНІЄНЕ А.</i> ПОЛІКУЛЬТУРНА ОСВІТА УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ У ЛИТВИ.....	264
<i>ПЕРМІНОВА Л.А.</i> УМОВИ ФОРМУВАННЯ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТЬОГО ФАХІВЦЯ ЯК ЗАСІБ САМОВИРАЖЕННЯ КОНКУРЕНТОЗДАТНОЇ ОСОБИСТОСТІ	265
<i>ПОКАЛЮК В. М.</i> ДОКУМЕНТИ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ З ПРОБЛЕМ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ.....	268
<i>ПОСТРИГАЧ Н. О.</i> ІМПЕРАТИВ ЯКОСТІ У ПОЧАТКОВІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ ОСВІТІ ТУРЕЧЧИНИ	270
<i>ПРИМАКОВА В.</i> ОСВІТА УКРАЇНЦІВ ЗА КОРДОНОМ ПІД ЧАС ВІЙНИ: НА ПРИКЛАДІ ЛИТВИ.....	273
<i>ПРОДАН О.В., ПОПОВИЧ О.М.</i> СИСТЕМА РОБОТИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ УЯВЛЕНЬ ПРО ПРОФЕСІЇ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	274
<i>РЕНДЗЕЙ В.М., ФЕНЧАК Л.М.</i> ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА ЯК УМОВА ГАРМОНІЙНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ У КОНТЕКСТІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	277
<i>РЕПКО І.П., КАТРЕЧКО А.С.</i> ВИКОРИСТАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ ПІСНІ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ЯК СКЛАДОВОЇ САМОРОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ.....	281
<i>РЕПКО І.П., КОЛОМІЄЦЬ Я.М.</i> КРЕАТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ЗАСІБ І УМОВА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ.....	283
<i>РЕШКО В. Й., КУЗЬМА-КАЧУР М.І.</i> ГЕОГРАФІЧНІ КАРТИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ КАРТОГРАФІЧНОЇ ГРАМОТНОСТІ	285
<i>РИБІНЧУК Г. В.</i> ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ.....	288
<i>РОМАНЮК М.В., ЛАЛАК Н. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	290
<i>РУДНИЦЬКА А.М.</i> ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ВИКЛАДАЧІВ УНІВЕРСИТЕТІВ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА	293
<i>РУСИН Н.М., ТРИКОЗ В.І.</i> ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ З РОДИНОЮ ПО РОЗВИТКУ САМОСТІЙНОСТІ У ДІТЕЙ СЕРЕДЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	295
<i>РУСИН Н.М., ЧЕХ Н.М.</i> РАННЯ ПРОФОРІЄНТАЦІЯ ДОШКІЛЬНИКІВ ЧЕРЕЗ ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ ЗІ СВІТОМ ПРОФЕСІЙ.....	297
<i>САВКА Я. А., МАЙБОРОДА І. Е.</i> ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ ХУДОЖНЬО- ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА.....	299

печується організація заходів у школах і бібліотеках, освітніх центрах. Розробляються і реалізуються проекти з вивчення литовської історії, культури.

Нині існує кілька підходів до організації освітнього процесу у школах Литви для дітей з України. Усі вони спрямовані на інтеграцію здобувачів освіти в освітній простір, що сприяє їх інтенсивній асиміляції в суспільство країни Балтії.

Найпоширенішою формою є об'єднання українських дітей різного віку в класи, де вони проходять так званий, адаптивний період: опановують мовою, отримують уявлення про особливості навчання в місцевих школах, знайомляться з правилами і вимогами, специфікою шкільного життя. Як тільки шкільна рада визнає того чи іншого учня підготовленим, його переводять до класу, де навчаються литовські школярі.

Водночас є школи, у яких діти відразу навчаються в класах з литовськими учнями, однак розпочинають на один рік (клас) раніше, ніж навчалися в Україні. Цей рік повторення дається їм для кращого засвоєння програми паралельно з вивченням мови, оскільки дітей, які навчаються не рідною (не материнською) мовою відносять до категорії осіб з особливими освітніми потребами. Є діти, і їх невелика кількість, які відразу потрапляють до литовських класів за умови наявності певних навичок володіння мовою, якими опанували до початку навчального року.

Щодо українських учителів, за литовськими законами далеко не всі вони можуть працювати в школах за фахом. Зазвичай, їм надається можливість обіймати посади асистента вчителя. Це питання є перспективним для нашого подальшого вивчення.

»

**ПРОДАН О.В.,
ПОПОВИЧ О.М.**

Мукачівський державний університет, Україна

СИСТЕМА РОБОТИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ УЯВЛЕНЬ ПРО ПРОФЕСІЇ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У період дошкільного дитинства діти виявляють великий інтерес до професій дорослих: виникає бажання наслідувати старших, діти відчують радість і задоволення від трудових зусиль, усві-

домлюють користь своїх дій, виявляють бережне ставлення до праці дорослих.

Проблема формування уявлень про професії у старших дошкільників є складовою соціалізації дитини, її ознайомлення з довкіллям і формування особистих якостей. В освітній лінії «Дитина у світі культури» Базового компоненту дошкільної освіти зазначено, що дитина повинна знати про існування різних професій, усвідомлювати елементарні вимоги до людини як трудівника [1, с.13]. Дитина-дошкільник володіє високим рівнем пізнавальної активності і дуже рано починає цікавитися трудовою діяльністю людей. Її життя розгортається у певному соціальному середовищі, в якому вона спостерігає працю дорослих, нагромаджує враження від їх поведінки і дій, намагається наслідувати їх в іграх і побуті.

Питання виховного значення праці для дошкільників в закладах дошкільної освіти та в сім'ї висвітлюють сучасні дослідники (Г. Беленька, З. Борисова, М. Машовець, Т. Поніманська). Г. Беленька вважає, що основним завданням трудового виховання є переконання дітей, що праця та її результат є найвищою цінністю [2, с. 4]. Саме через ознайомлення з професіями батьків, бабусь, дідусів та інших дорослих дитина дошкільного віку пізнає світ професій. Засвоєння дошкільниками певних знань про працю дорослих, різноманітні професії стимулює виникнення у них нового типу поведінки, опосередкованої уявленнями про трудові і суспільні функції людей, про ставлення до праці, одне до одного. Цьому спрятимуть не поодинокі заходи, а системна робота закладу дошкільної освіти щодо формування уявлень про професії у дітей старшого дошкільного віку.

У систему роботи щодо підвищення рівня розвитку уявлень про професії в дітей старшого дошкільного віку необхідно включити комплекс методів та розмаїття форм організації навчання дітей, наприклад: співпрацю закладу дошкільної освіти та сім'ї (індивідуальні, наочні, колективні форми роботи); роботу на міні-заняттях (індивідуальні, групові, колективні форми роботи); роботу у повсякденному житті (індивідуальні, групові, колективні форми роботи); екскурсії тощо.

Вважаємо, що методи ознайомлення з професіями доцільно використовувати у такій послідовності: безпосереднє спостереження за професійною діяльністю дорослого; розповідь вихователя про конкретну професію; бесіди про сучасні професії дорослих; читання творів художньої літератури; спільна праця дітей і дорослих; дидактичні ігри; творчі ігри.

Серед форм організації навчання та виховання найбільш ефективними є: екскурсії; свята («Давні ремесла нашого народу», «Свято

однієї професії», «Праця наших батьків», «Ким я стану»); конкурси («Найкращий за професією», «Всі професії важливі, вибирай на смак»); зустрічі з представниками різних професій; майстер-класи професіоналів; самостійна продуктивна діяльність дітей; фото-вернісаж «Професії наших рідних».

Щоб сформувати у дітей системні знання про професії, доцільно організувати роботу поетапно. На I етапі (підготовчому) доцільно провести бесіду, під час якої діти могли б висловити свої побажання (про які професії хотіли б дізнатися, за роботою представників яких професій хотіли б поспостерігати, кого бажали б запросити у гості) з демонструванням кількох картинок із зображенням представників найпоширеніших професій, чи у формі дидактичної гри (яких чимало пропонується у методичних розробках). Показником вдалого завершення етапу є зацікавленість дітей розмаїттям професій, ініціативність у плануванні подальшої роботи з ознайомлення з ними, залучення батьків до співпраці з вихователями.

На II етапі (змістовому) роботу доцільно будувати у формі невимушеного тематичного спілкування вихователя з дітьми та представників різних професій з дітьми (вибір насамперед залежатиме від професій батьків). Звичайно, вихователь планує ознайомлення дітей з професіями як систему занять, проте слово «заняття», як і класична форма його проведення, ним не використовується, і для дітей ознайомлення з професіями відбувається у цікавих формах — гостинах, святах, вечорах розмов, майстер-класах фахівців, екскурсій, іграх чи у спільній з дорослим праці. Щоб з'ясувати, ким працюють батьки вихованців, можна в групі виготовити об'ємну модель «Квітка професій», у якій кожна пелюстка має свій колір і назву, що відповідає назві професії. У нагоді вихователю можуть стати добре підібрані картинки, фотографії, художня література.

На III етапі (процесуальному) закріплюються знання дітей про працю дорослих у різних видах діяльності. Воно найефективніше відбувається у продуктивних видах діяльності: іграх, праці, художній творчості. Враження та емоції, викликані ознайомленням з професіями, діти можуть відтворити у сюжетних малюнках, малюванні з використанням елементів аплікації (доклеювання деталей зображення вирізаних з кольорового паперу), виготовленні атрибутів до сюжетно-рольових ігор та ігор-драматизацій, придумуванні пантомімічних і танцювальних рухів на професійну тематику [2, с. 10].

Дорослі (вихователі і батьки дітей) мають пам'ятати, що ефективність роботи з дітьми залежить від емоційної насиченості та

особистісної значущості використаного матеріалу для дошкільників, зв'язку отриманої інформації з реальним життям, різноманітності використаних дорослими форм та методів навчання, а також дотримання критеріїв: доступності, цілеспрямованості та систематичності в роботі.

Таким чином, система роботи з дітьми старшого дошкільного віку повинна здійснюватися в процесі різних видів діяльності дітей у групі, під час прогулянок, екскурсій тощо. Діти в цілому досить активно відносяться до запропонованих заходів, чекають нових завдань, захоплюються процесом їх проведення. Проте, проводити даний комплекс заходів необхідно у вигляді нових ігор, а не простих занять, щоб підтримувати інтерес і бажання дітей під час спілкування, поступово розширюючи і поглиблюючи знання про професії дорослих, доповнюючи відоме новими знаннями.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти України: Науковий керівник: А. М. Богущ. К.: Видавництво, 2012. 26 с.
2. Беленька Г. Самостійність формується в праці. *Палітра педагога*, 2014. № 4. С. 3–5.
3. Ліщенко І. Організація трудової діяльності дошкільнят. *Палітра педагога*, 2014. № 4. С. 10–13.

»
РЕНДЗЕЙ В.М.,
ФЕНЧАК Л.М.

Мукачівський державний університет, Україна

ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА ЯК УМОВА ГАРМОНІЙНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ У КОНТЕКСТІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Концепція Нової української школи базується на якісно новому рівні побудови взаємовідносин між педагогами, учнями, їхніми батьками та громадськими організаціями. Проблема співпраці сім'ї і школи у вихованні дітей досить складна і багатоаспектна. Насамперед це стосується структури взаємодії, розподілу обов'язків, ролей, завдань і функцій між усіма учасниками освітнього процесу, вироблення спільних дій. «Батьки можуть створювати свої органи

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>